

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII NA POSZCZEGÓLNE OCENY – KLASA VI B SZKOŁY PODSTAWOWEJ

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
1. Wielkie odkrycia geograficzne	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1492, • postać: Krzysztofa Kolumba, • przykłady roślin i zwierząt sprowadzonych z Ameryki do Europy i odwrotnie. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Indianie, • na czym polega znaczenie odkrycia Ameryki oraz drogi morskiej do Indii. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy dążyli do znalezienia drogi morskiej do Indii, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1498, 1519–1522, • postacie: Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kolonia, • znaczenie przypraw korzennych dla Europejczyków. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy handlowali z Indiami, • wskazać na mapie szlaki wypraw odkrywczych na przełomie XV i XVI w., • na czym polega znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy cywilizacji amerykańskich podbitych przez Europejczyków. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przyprawy korzenne, karawela • wpływ pojawienia się Turków osmańskich na handel Europy z Indiami. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec trudności, jakie musieli pokonać Europejczycy, aby doprowadzić do wypraw oceanicznych, • opisać odkrycia dokonane przez Krzysztofa Kolumba i Vasco da Gama, • wymienić najważniejsze skutki wielkich odkryć geograficznych z perspektywy Europejczyków i mieszkańców innych kontynentów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1453, • wynalazki, które umożliwiły odbywanie podróży oceanicznych. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Daleki Wschód, • z czego mogą wynikać różnice w podejściu do znaczenia odkrycia Ameryki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić, w jaki sposób zmiany w nauce i technice umożliwiły organizację wypraw oceanicznych, • opisać przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ludobójstwo. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić twierdzenie, że Aztekowie stworzyli zaawansowaną cywilizację, • dostrzec tragedię rdzennych mieszkańców Ameryki po przybyciu Europejczyków na kontynent,
2. Renesans w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Leonarda da Vinci. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Michała Anioła, Rafaela, Erazma 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: ok. 1450. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne epoki odrodzenia 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec związek między rozwojem renesansu

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: odrodzenie (renesans), • znaczenie wynalezienia druku. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, za pośrednictwem jakich środków w średniowieczu przekazywano informacje. 	<p>z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Mikołaja Kopernika, Galileusza.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: humaniści. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym się zajmowali humaniści, • przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli renesansu, • wskazać cechy charakterystyczne sztuki renesansu. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: człowiek renesansu, teleskop. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić czynniki, które zadecydowały o narodzeniu się humanizmu we Włoszech, • dokonać charakterystyki wzorca osobowego człowieka renesansu, • scharakteryzować stosunek humanistów do człowieka i religii. 	<p>(renesansu).</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna, • istotę odkrycia dokonanego przez Kopernika. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec różnice w sposobie widzenia człowieka i świata w epoce średniowiecznej i w renesansie, • porównać średniowieczne i nowożytny poglądy na temat budowy wszechświata. 	<p>a końcem średniowiecznego uniwersalizmu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • argumentować w dyskusji dotyczącej znaczenia zmian, jakie zaszły w Europie w XV i XVI w.
3. Reformacja w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1517, • postać: Marcina Lutra. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: luteranizm (Kościół luterski), reformacja, kalwinizm (Kościół kalwiński), anglikanizm, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać obszary, na których rozwinęły się główne wyznania reformowane. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Jana Kalwina, Henryka VIII. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego ruch zapoczątkowany przez Lutra został nazwany reformacją. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić zasięg reformacji w Europie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1534, 1555, • główne różnice między katolicyzmem a luteranizmem, • postanowienie pokoju w Augsburgu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: protestanci, • przyczyny sukcesu luteranizmu w Niemczech. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec rolę druku w rozpowszechnianiu informacji o poglądach Lutra, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1536, • główne założenia kalwinizmu i anglikanizmu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: nepotyzm, kaznodzieja, Rzesza, • związek między założeniami kalwinizmu a sytuacją materialną jego wyznawców. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do reformacji, • scharakteryzować poglądy Marcina Lutra 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację panującą w Kościele katolickim na przełomie XV i XVI w., • ocenić sposób zakończenia wojen religijnych w Niemczech, • sformułować wnioski na temat możliwych reakcji Kościoła katolickiego na reformację, • wyjaśnić, jakie ludzkie słabości sprawiły, że próba zreformowania Kościoła doprowadziła do wojen i przelewu krwi.

			powstania anglikanizmu.	i Jana Kalwina, • przedstawić wpływ reformacji na sytuację w Niemczech.	
4. Reforma Kościoła katolickiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia soboru trydenckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sobór trydencki, kontrreformacja, • przyczyny zwołania soboru trydenckiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ignacego Loyoli, • cele istnienia zakonu jezuitów. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jezuita (Towarzystwo Jezusowe), <i>Indeks ksiąg zakazanych</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przykłady dzieł, które znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1534, 1542, 1545–1563, 1559. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Tradycja, Święte Oficjum, inkwizycja, kolegia jezuickie, • na czym polega dwojakość znaczenia pojęcia kontrreformacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego niektóre dzieła znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i>, • opisać okoliczności powstania zakonu jezuitów, • przedstawić działalność jezuitów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Giordana Bruna, • przyczyny końca średniowiecznego uniwersalizmu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego humanizm i reformacja stały w sprzeczności ze średniowiecznym uniwersalizmem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działalność Świętego Oficjum, • opisać przypadek Giordana Bruna i Galileusza, • określić, w jakim stopniu sobór trydencki i inkwizycja zrealizowały cel, jakim było powstrzymanie reformacji. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić dokonania soboru trydenckiego, • ustosunkować się do argumentów dotyczących niesprawiedliwej oceny działalności inkwizycji, • ocenić działalność inkwizycji oraz jezuitów, • argumentować w dyskusji o sukcesie lub porażce działalności kontrreformacyjnej Kościoła katolickiego.
5. Czasy zygmontowskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1572, • postaci: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta, Bony, • ramy chronologiczne czasów zygmontowskich i złotego wieku. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie pojęcia: 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1525, • postać: Albrechta Hohenzollerna. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: hołd pruski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich wygasła dynastia Jagiellonów, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Barbary Radziwiłłówny. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Inflanty. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność królowej Bony, • scharakteryzować politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1561, 1563–1570. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zakon kawalerów mieczowych, • znaczenie hołdu pruskiego dla państwa polsko-litewskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować symbolikę obrazu <i>Hołd pruski</i>, • omówić politykę Zygmunta I Starego wobec Imperium Osmańskiego i Mazowsza, • zinterpretować obraz <i>Śmierć Zygmunta Augusta w Knyszynie</i>,

	<p>złoty wiek.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w czym przejawiał się złoty wiek w dziejach państwa polsko-litewskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić państwa rywalizujące o Inflanty. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z polityką prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta. 	<p>okoliczności wznowienia konfliktu między Polską a zakonem krzyżackim,</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić przebieg wojny polsko-krzyżackiej, • przedstawić okoliczności wybuchu pierwszej wojny północnej, • wyjaśnić, jak zakończyła się pierwsza wojna północna. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta, • uzasadnić, że okres panowania dwóch ostatnich Jagiellonów jest słusznie zaliczany do złotego wieku Polski i Litwy.
6. Tolerancja religijna w Polsce	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie zdania: „Nie jestem królem waszych sumień”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie: „państwo bez stosów”. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne narodowości, religie i wyznania obecne na ziemiach Polski i Litwy w XV i XVI w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: tolerancja religijna, arianie (bracia polscy). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić postawy polskiej szlachty i duchowieństwa wobec reformacji. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kolegia jezuickie, jidysz, • przyczyny, które skłaniały mieszkańców Polski i Litwy do zmiany wyznania na luterańskie i kalwińskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec negatywne postawy wobec protestantów i katolików, • przedstawić działalność zakonu jezuitów na ziemiach polskich, • wymienić skutki działalności zakonu jezuitów na ziemiach polskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1564. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Sejm Czterech Ziem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaki wpływ na sytuację religijną Polski i Litwy miało wystąpienie Marcina Lutra, • scharakteryzować politykę wyznaniową prowadzoną przez Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić dzieje społeczności żydowskiej na ziemiach polskich, • przedstawić dzieje innych narodowości i wyznań obecnych na ziemiach polskich w XVI w.
7. Gospodarka dawnej Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykłady towarów importowanych do Polski i eksportowanych z kraju. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podziały społeczne wewnątrz stanu szlacheckiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać najważniejsze 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposoby, za pomocą których szlachta powiększała folwarki. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co spowodowało różnice 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1520. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: spław zboża, flisacy, system folwarczno- 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić postępowanie szlachty wobec chłopów w XV i XVI w., • analizować symbolikę obrazu i wyciągać z niej

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: import, eksport, folwark, pańszczyzna, spichlerz, • dlaczego Polskę nazywano spichlerzem Europy. 	<p>różnice w rozwoju gospodarczym Europy Zachodniej i Europy Wschodniej.</p>	<p>w rozwoju gospodarczym między Wschodem i Zachodem Europy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • motywy, którymi kierowała się szlachta powiększając folwarki, • z czego wynikała rola i znaczenie Gdańska w państwie polsko-litewskim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego i Gdańska na rozwój gospodarczy państwa, • analizować dane statystyczne. 	<p>-pańszczyźniany,</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie prowadzenia badań historycznych dla poznawania przeszłości. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować gospodarkę państwa polsko-litewskiego, • wyjaśnić, jaki wpływ na działania szlachty miało zjawisko drożenia żywności, • przedstawić relacje między szlachtą a chłopami, • opisać los chłopów w XV i XVI w., • opisać, jak spławiano zboże do Gdańska. 	<p>wnioski na temat roli i pozycji Gdańska w państwie polsko-litewskim,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec mocne i słabe strony Gdańska jako miasta portowego, • wskazać mocne i słabe strony gospodarki państwa polsko-litewskiego w XV i XVI w.
8. Renesans w Polsce	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • największe zabytki polskiego renesansu, w tym we własnym regionie, • najważniejsze uczelnie na ziemiach polskich w epoce renesansu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: włoszczyzna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek polskiej szlachty do warzyw. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Stańczyka, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, • główne postulaty zawarte w dziele <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd kaplicy Zygmuntowskiej i ratusza w Poznaniu. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Akademia Zamojska, arrasy. • wpływ królowej Bony na rozwój renesansu na ziemiach polskich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać cechy charakterystyczne architektury renesansu na przykładzie ratusza w Poznaniu, • przedstawić dokonania największych polskich twórców literatury pięknej epoki renesansu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze zmiany dokonane na Wawelu w okresie rządów Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między pojawieniem się renesansu na ziemiach polskich a rozwojem literackiej polszczyzny. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system edukacji na ziemiach polskich w okresie renesansu. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polegał rewolucyjny charakter dzieła <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu powstało dzieło <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>.
9. Unia	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1569, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia unii 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny konfliktu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności zwołania 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z czego wynikają

lubelska	<ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne istnienia pierwszej Rzeczypospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Korona, Rzeczypospolita. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie wcielone przez Zygmunta Augusta do Polski i obszar Rzeczypospolitej po unii lubelskiej. 	<p>lubelskiej.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: unia realna, Rzeczypospolita Obojga Narodów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Polacy dążyli do zawarcia ściślejszej unii z Litwą, wymienić elementy wspólne i odrębne dla Polski i Litwy. 	<p>między Polakami i Litwinami dotyczącego realizacji postanowień unii z 1386 r.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować stanowisko polskiej i litewskiej szlachty oraz litewskich magnatów wobec nowej unii, wskazać korzyści nowej unii dla Polaków i Litwinów. 	<p>polsko-litewskiego sejmu do Lublina.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: polonizacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić przebieg obrad sejmu w Lublinie, scharakteryzować funkcjonowanie nowej unii łączącej Polskę i Litwę. 	<p>różnice w ocenie unii lubelskiej przez Polaków i Litwinów.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonać oceny unii lubelskiej.
10. Bezkrólewie i wolna elekcja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Henryka Walezego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wolna elekcja, absolutyzm, artykuły henrykowskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zasady, na jakich przeprowadzano wolną elekcję. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne narodowości zamieszkujące Rzeczypospolitą w XVI w., postanowienia konfederacji warszawskiej i artykułów henrykowskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacja warszawska, <i>pacta conventa</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać różnice między artykułami henrykowskimi i <i>pacta conventa</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1573, 1574. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacje wojewódzkie, interreks. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikała uprzywilejowana pozycja stanu szlacheckiego, przedstawić organizację państwa w okresie bezkrólewia. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie aktu konfederacji warszawskiej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować Rzeczypospolitą w drugiej połowie XVI w., opisać przebieg pierwszej wolnej elekcji, wyjaśnić, dlaczego każdy władca zobowiązywał się do przestrzegania artykułów henrykowskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikały obawy szlachty przed nowo wybranym władcą, omówić panowanie Henryka Walezego, dokonać bilansu korzyści i strat wynikających z funkcjonowania wolnej elekcji.
11. Panowanie Stefana Batorego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Stefana Batorego, Jana Zamoyskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny konfliktu między 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1576, postać: Anny Jagiellonki. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> zagrożenia dla państwa polsko-litewskiego wynikające z podwójnej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1577–1582, 1582. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać sytuację panującą w Rzeczypospolitej po ucieczce Henryka Walezego, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Iwana IV Groźnego, Maksymiliana II, <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: piechota wybraniecka, car, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić dzieje Rusi do XVI w., scharakteryzować państwo moskiewskie w okresie rządów Iwana IV Groźnego,

	Litwą a Moskwą.	<p>elekcji.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec rolę, jaką za panowania Batorego odgrywał Jan Zamoyski, przedstawić główny cel polityki zagranicznej Moskwy za panowania Iwana IV Groźnego. 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować Stefana Batorego, przedstawić przebieg wojny z Moskwą, wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem wojny z Moskwą. 	<p>„trzeci Rzym”.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze dokonania Stefana Batorego w polityce wewnętrznej, omówić działalność Jana Zamoyskiego, ocenić postać i dokonania Stefana Batorego. 	<ul style="list-style-type: none"> zanalizować obraz <i>Batory pod Pskowem</i>.
12. Wojny ze Szwecją i z Moskwą	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Zygmunta III Wazy, lata panowania dynastii Wazów w Polsce. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dlaczego elekcja z 1587 r. zakończyła się wojną domową. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1587, postacie: Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego, warunki rozejmu kończącego wojnę z Moskwą. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: hetman, motywy, które kierowały polską szlachtą i polskim władcą podczas konfliktu z Moskwą. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-szwedzkiego i polsko-moskiewskiego, zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką i polsko-moskiewską. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1600–1611, 1605, 1609, 1610, 1618. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o przebiegu elekcji po śmierci Stefana Batorego, wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją, wyjaśnić, co zadecydowało o polskim zwycięstwie pod Kircholmem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Dymitra Samozwańca <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wielka smuta, dymitriada. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować politykę władców Szwecji, dostrzec wpływ konfliktu Rzeczypospolitej z Moskwą na relacje między mieszkańcami obu państw. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w państwie moskiewskim po śmierci Iwana IV Groźnego, ocenić postępowanie Polaków na terenie państwa moskiewskiego, zanalizować obraz i na jego podstawie przedstawić przebieg bitwy pod Kłuszynem.
13.	Uczeń potrafi:	Uczeń rozumie:	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń potrafi:

<p>Konflikty z Turcją i ze Szwecją</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, kim byli Kozacy, • dostrzec przesłanki, które wskazywały, że zakończył się złoty wiek. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Zaporozże, srebrny wiek. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-tureckiego oraz konfliktu polsko-szwedzkiego w latach 1626–1629, • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-turecką oraz z konfliktem polsko-szwedzkim 1626–1629. 	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 1620, 1621, 1626, 1627, 1629, • postać: Gustawa V Adolfa, • warunki pokoju kończącego wojnę z Turcją i rozejmu ze Szwecją zawartego w 1629 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować relacje między Rzeczpospolitą i Turcją w XVI w., • wyjaśnić, co oznaczały dla Rzeczpospolitej warunki rozejmu podpisanego w 1629 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • postać: Stanisława Koniecpolskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czynniki, które zadecydowały o sukcesach Szwedów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w których doszło do wybuchu wojny z Turcją, • określić, jaki wpływ na sytuację Rzeczpospolitej miały konflikty, w których uczestniczyła w pierwszej połowie XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> • zanalizować obrazy i na tej podstawie zaprezentować przebieg bitwy pod Cecorą i Chocimiem, • ocenić postać i dokonania Zygmunta III Wazy.
<p>14. Powstanie Chmielnickiego</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1648, • postacie: Bohdana Chmielnickiego, Władysława IV Wazy, Jana II Kazimierza. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny niechęci mieszkańców Ukrainy do Polaków. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania na Ukrainie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polityczne Władysława IV Wazy, • wyjaśnić przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie powstania na Ukrainie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1635, 1649, 1651, 1654, • postać: Jeremiego Wiśniowieckiego, • warunki rozejmu ze Szwecją z 1635 r., • główne żądania szlachty ukraińskiej w okresie rządów Władysława IV Wazy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić skutki przyłączenia Ukrainy do Polski, • dostrzec przyczyny niezadowolenia Kozaków nierejestrowych. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warunki ugody Zborowskiej i postanowienia ugody w Perejaśławiu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rejestr Kozaków, • związek między przebiegiem powstania a żądaniami Chmielnickiego, • dlaczego do konfliktu między Polakami a Kozakami wchodziła Moskwa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia powstania na Ukrainie, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego ugoda zborowska nie zakończyła konfliktu polsko-ukraińskiego, • wyjaśnić znaczenie ugody w Perejaśławiu dla polskiej polityki na Ukrainie, • wyjaśnić, dlaczego Polacy i Kozacy doprowadzili do wybuchu powstania.

				<ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z powstaniem na Ukrainie. 	
15. Potop	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1655–1660, • postaci: Stefana Czarnieckiego, Augustyna Kordeckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: potop, wojna szarpana, • dlaczego oblężenie Jasnej Góry stało się punktem zwrotnym wojny ze Szwecją. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczestników i przyczyny konfliktu o panowanie nad Morzem Bałtyckim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do szwedzkiego ataku na Rzeczpospolitą w 1655 r., • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warunki pokoju w Oliwie, ugody hadziackiej i rozejmu w Andruszowie. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: śluby lwowskie, • przyczyny, które skłoniły polską szlachtę do popierania króla szwedzkiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić postawy polskiej szlachty w pierwszym etapie wojny ze Szwecją, • przedstawić przebieg oblężenia Jasnej Góry, • dostrzec wpływ postawy wojsk szwedzkich na zmianę stosunku polskiego społeczeństwa do Szwedów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1654–1667, 1656, 1657, 1658, 1660, 1667, • postaci: Karola X Gustawa, Janusza Radziwiłła. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między zawarciem ugody w Perejasławiu a wybuchem wojny Rzeczpospolitej z Moskwą. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-moskiewskiego, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wznowienia wojny z Moskwą. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego ugoda hadziacka nie mogła spełnić pokładanych w niej nadziei. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie decyzji podjętej przez Jana Kazimierza wobec elektora brandenburskiego, • ocenić wpływ wojen prowadzonych ze Szwecją i Moskwą na dalsze losy Rzeczpospolitej.
16. Kryzys Rzeczpospolitej	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: magnateria, <i>liberum veto</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne przyczyny słabości Rzeczpospolitej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1668, • główne postulaty programu reform Jana Kazimierza. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: „złota wolność”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wpływ, jaki miało na państwo nadużywanie <i>liberum veto</i>, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności, w jakich doszło do użycia po raz pierwszy zasady <i>liberum veto</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dewaluacja, zasada jednomyślności (jednozgodności), zasada jedności, rokosz, • jakie czynniki doprowadziły do wzrostu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1652, 1658, 1665, 1666, • postać: Jerzego Lubomirskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w latach 1648–1667, • wyjaśnić, z czego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować działalność polskiego sejmu w XVII i XVIII w., • przedstawić reakcję szlachty na projekt reform państwa zaproponowany przez Jana Kazimierza, • ocenić sytuację Rzeczpospolitej w drugiej połowie XVII w.

		<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, komu służyło zrywanie sejmów. 	<p>znaczenia magnaterii.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ wojen w XVII w. na odejście szlachty od przestrzegania zasad tolerancji religijnej, • scharakteryzować polską magnaterię w XVII w., • wyjaśnić, z czego wynikała zasada jednomyślności. 	<p>wynikały różne postawy magnaterii w XVII w.,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec związek między wzrostem znaczenia magnaterii a paraliżem pracy sejmu. 	
17. Wojny z Turcją	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1674, 1683, • postać: Jana III Sobieskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co zadecydowało o wyborze Jana Sobieskiego na króla Rzeczypospolitej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Michała Korybuta Wiśniowieckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: odsiecz Wiednia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ <i>liberum veto</i> na sytuację Rzeczypospolitej w czasie konfliktu z Turcją. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1669, 1672, 1673, 1699, • warunki pokoju w Buczaczu, rozejmu w Żurawnie i pokoju w Karłowicach. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: jasyr, • co oznaczało dla Rzeczypospolitej podpisanie pokoju w Buczaczu, • dlaczego doszło do wznowienia wojny z Turcją. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu wojny z Turcją, • opisać reakcję polskiej szlachty na warunki pokoju w Buczaczu, • przedstawić przebieg odsieczy Wiednia. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Kara Mustafy. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wielki wezyr. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności elekcji z 1669 r., • przedstawić przebieg działań zbrojnych prowadzonych przez Turcję w 1683 r., • przedstawić sytuację wewnętrzną Rzeczypospolitej w okresie rządów Jana III Sobieskiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać organizację państwa tureckiego, • opisać sytuację Rzeczypospolitej pod rządami Michała Korybuta Wiśniowieckiego, • dostrzec znaczenie tej bitwy dla dalszego przebiegu konfliktu z Turcją, • ocenić postać i dokonania Jana III Sobieskiego.
18. Barok i sarmatyzm	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: barok. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1568, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Giovanniego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności, w jakich

	<p>przyczyny słabości Rzeczypospolitej w XVII w.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sarmatyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne cechy ideologii sarmackiej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady budowy barokowych na ziemiach polskich, w tym we własnym regionie. 	<ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne epoki baroku. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: lęk przed pustką, światłocien. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować architekturę, rzeźbę i literaturę baroku, • scharakteryzować polskie malarstwo barokowe, • dostrzec wpływ sarmatyzmu na postawę polskiej szlachty wobec sytuacji wewnętrznej Rzeczypospolitej w XVII w. 	<p>Lorenza Berniniego, Rembrandta, Jana Andrzeja Morsztyna.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między wzrostem religijności Europejczyków a pojawieniem się baroku. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację w Europie w XVII w. 	<p>doszło do narodzin baroku.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego na przełomie XVI i XVII w. zakończył się renesans.
19. Absolutyzm we Francji	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ludwika XIV. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: absolutyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaką rolę w absolutyzmie odgrywał monarcha. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: monarchia absolutna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze skutki rządów Ludwika XIV. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1572, 1598, • postacie: Henryka IV, Richelieu, • postanowienia edyktu nantejskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: hugenoci, edykt nantejski, noc św. Bartłomieja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację religijną we Francji w drugiej połowie XVI w., • opisać wygląd pałacu w Wersalu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1661, 1685, • postacie: Jeana Baptiste'a Colberta, Moliera, • cele polityki Richelieu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: racja stanu, • czym charakteryzowała się polityka gospodarcza Francji w okresie rządów Ludwika XIV. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działania polityczne podjęte przez kardynała Richelieu, • scharakteryzować absolutyzm Ludwika XIV, • omówić politykę 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować obraz <i>Okropności nocy św. Bartłomieja</i>, • ocenić, kto osiągnąłby korzyść z celów, do których realizacji dążył kardynał Richelieu (PP), • przedstawić dokonania Francji Ludwika XIV w dziedzinie wojskowości, • określić wpływ na państwo decyzji o odwołaniu edyktu nantejskiego, • dokonać bilansu rządów Ludwika XIV.

				zagraniczną Francji epoki Ludwika XIV, • przedstawić dokonania kultury francuskiej epoki Ludwika XIV.	
20. Monarchia parlamentarna w Anglii	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Karola I Stuarta, ramy chronologiczne rewolucji angielskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: monarchia parlamentarna, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym charakteryzowała się angielska monarchia parlamentarna. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Olivera Cromwella, organizację parlamentu angielskiego, cele polityki Karola I Stuarta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Izba Lordów, Izba Gmin, przyczyny konfliktu między królem i parlamentem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1649, 1660. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: purytanie, chwalebna rewolucja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikały trudności Karola I Stuarta w realizacji jego celów politycznych, przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu rewolucji w Anglii, wymienić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem rewolucji w Anglii, wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z walką między królem i parlamentem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1588, 1689, postacie: Karola I Stuarta, Wilhelma III Orańskiego, okoliczności, w jakich doszło do restauracji monarchii w Anglii, najważniejsze postanowienia zawarte w Deklaracji praw. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Armia Nowego Wzoru, lord protektor, Deklaracja praw, przyczyny, które doprowadziły do restauracji monarchii w Anglii. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do aresztowania i skazania Karola I Stuarta na śmierć, scharakteryzować rządy Olivera Cromwella. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Elżbiety I Wielkiej, Williama Shakespeare’a. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: czasy elżbietańskie, Wielka Armada. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować czasy elżbietańskie, porównać i ocenić absolutyzm oraz monarchię parlamentarną na przykładzie Francji Ludwika XIV i Anglii po 1689 r.
21. Oświecenie w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Jeana-Jacques’a Rousseau, Monteskiusza, najważniejsze odkrycia i wynalazki XVIII w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> elementy starego ładu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: stary ład. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Beniamina Franklina, braci Montgolfier, Denisa Diderota, Woltera, ramy chronologiczne 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, powiastki filozoficzne, klasycyzm. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić wpływ nauki na życie i sposób myślenia ludzi żyjących w XVIII w.

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: oświecenie, umowa społeczna, trójpodział władzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała idea umowy społecznej i trójpodziału władzy. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, które grupy społeczne mogły się sprzeciwiać starymu łaadowi, • wyjaśnić, na czym opierała się nowożytna nauka. 	<p>epoki oświecenia.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: filozofowie, deizm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną i społeczną Europy starego ładu, • przedstawić najważniejsze poglądy filozofów oświecenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu powstała <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, • przedstawić najważniejsze osiągnięcia epoki oświecenia w literaturze, architekturze i sztuce. 	
22. Nowe potęgi w Europie	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: absolutyzm oświecony. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie położenie Rosji, Prus i Austrii. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Katarzyny II Wielkiej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne działania cara zmierzające do unowocześnienia Rosji, • wskazać na mapie obszary, o które Rosja, Prusy i Austria powiększyły się w ciągu XVIII w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: manufaktura, Królestwo Prus, • dlaczego Piotra I nazwano Wielkim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do uniezależnienia się Prus Książęcych od Polski. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1689, 1701, • postaci: Piotra I Wielkiego, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: militarystyka, • zagrożenia dla Rzeczypospolitej związane z reformami państw sąsiednich prowadzonych w duchu oświeconego absolutyzmu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegało zacofanie Rosji na początku rządów Piotra I, • przedstawić główne reformy Katarzyny II Wielkiej, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy i Józefa II. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności powstania Sankt Petersburga, • przedstawić uzbrojenie i umundurowanie żołnierzy armii pruskiej, • scharakteryzować politykę dynastyczną Habsburgów, • ocenić, w czyim interesie władcy Rosji, Prus i Austrii prowadzili reformy w duchu oświeconego absolutyzmu.
23. Powstanie Stanów	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Tadeusza Kościuszki, Kazimierza 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 4 lipca 1776, • postać: Jerzego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1783, 1787, 1791, • główne zasady polityki 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1773, 1781, • przykładowe prawa 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polega system prezydencki.

Zjednoczonych	<p>Pułaskiego.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Indianie, Deklaracja niepodległości. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać idee oświecenia, na które powołali się autorzy Deklaracji niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych. 	<p>Waszyngtona.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić polski wkład w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych. 	<p>prowadzonej przez rząd brytyjski wobec kolonii,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne amerykańskiej wojny o niepodległość. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Korona Brytyjska, bostońska „herbatka”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu amerykańskiej wojny o niepodległość, • wymienić czynniki, które umożliwiły Amerykanom odniesienie zwycięstwa, • wskazać na mapie najważniejsze miejsca związane z amerykańską wojną o niepodległość. 	<p>zapisane w Karcie praw.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Kongres, Karta praw. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania kolonii angielskich w Ameryce Północnej, • wymienić najważniejsze etapy konfliktu między rządem brytyjskim a kolonistami, • wymienić najważniejsze wydarzenia amerykańskiej wojny o niepodległość. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie Deklaracji niepodległości, • scharakteryzować ustrój Stanów Zjednoczonych, • ocenić wpływ idei oświecenia na powstanie państwa amerykańskiego oraz na jego ustrój polityczny.
24. Początek rewolucji francuskiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 14 lipca 1789, • postać: Ludwika XVI, • prawa zagwarantowane w Deklaracji praw człowieka i obywatela. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rewolucja francuska, Deklaracja praw człowieka i obywatela, prawa człowieka. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ idei oświeceniowych na Deklarację praw człowieka i obywatela. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne rewolucji francuskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: burżuazja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny niezadowolenia społecznego we Francji. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, Bastylia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego stan trzeci ogłosił się Zgromadzeniem Narodowym, • opisać okoliczności, w jakich doszło do zburzenia Bastylii. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wielka trwoga. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować strukturę społeczną Francji w XVIII w., • przedstawić sytuację panującą we Francji przed wybuchem rewolucji, • opisać wydarzenia wielkiej trwogi. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować Deklarację praw człowieka i obywatela pod kątem zawartych w niej zasad dotyczących organizacji państwa i społeczeństwa, • ocenić znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela.

<p>25. Od monarchii konstytucyjnej do republiki</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Maksymiliana Robespierre’a. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jakobini, wielki terror. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak funkcjonowała Francja w okresie wielkiego terroru. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przesłanie hasła „wolność, równość, braterstwo”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakich okolicznościach Francja stała się republiką. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1790, 1791, 1792, 1793, 1794. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prawica, lewica, centrum, Komitet Ocalenia Publicznego, trybunał rewolucyjny, Ustawa o duchowieństwie, monarchia konstytucyjna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem rewolucji francuskiej, • wyjaśnić, na czym polegał podział w parlamencie francuskim po 1791 r., • przedstawić skutki egzekucji Ludwika XVI, • dostrzec przyczyny popularności jakobinów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze zasady zawarte w konstytucji francuskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: powstanie w Wandei. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację państwa francuskiego po uchwaleniu konstytucji, • omówić okoliczności wybuchu wojny między Francją a Prusami i Austrią, • przedstawić sytuację polityczną i militarną Francji w okresie istnienia republiki. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować ewolucję stosunku rewolucjonistów do Kościoła katolickiego, • wyjaśnić, co zawierała Ustawa o duchowieństwie, • zanalizować XVIII-wieczne rysunki propagandowe związane z rewolucją francuską, • dostrzec jednostronność oceny osiągnięć rewolucji zawartą w tych rysunkach, • ocenić dokonania rewolucji francuskiej.
<p>26. Czasy saskie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1697, 1733, • postacie: Augusta II Sasa, Stanisława Leszczyńskiego, Augusta III Sasa, • ramy chronologiczne czasów saskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czasy saskie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Stanisława Konarskiego, • tytuły rozpraw politycznych dotyczących reform państwa polskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polityczne władcy Saksonii po elekcji na króla Rzeczypospolitej, • wyjaśnić przyczyny konfliktu między szlachtą a królem Augustem II. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1717, • postanowienia sejmu niemego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sejm niemy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała szkodliwość działań podejmowanych w czasie trzeciej wojny północnej przez Augusta II i Stanisława Leszczyńskiego, • scharakteryzować projekty reform 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1700, 1709, • postać: Karola XII. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Collegium Nobilium, • w jaki sposób Rzeczpospolita stała się państwem zależnym od Rosji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg elekcji w 1697 r., • scharakteryzować Saksonię pod 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: pijarzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności wybuchu trzeciej wojny północnej i przedstawić przebieg konfliktu, • przedstawić skutki trzeciej wojny północnej dla Rzeczypospolitej, • scharakteryzować sytuację polityczną, gospodarczą, społeczną i kulturalną Rzeczypospolitej w czasach Augusta III,

			ustrojowych Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego.	panowaniem Sasów, • przedstawić przebieg elekcji w 1733 r., • wyjaśnić, w jakim celu powstało Collegium Nobilium.	• ocenić czasy saskie.
27. Ostatni król Polski	Uczeń zna: • datę: 1772, • postać: Stanisława Augusta Poniatowskiego, • państwa uczestniczące w I rozbiorze Polski. Uczeń potrafi: • wskazać na mapie tereny odebrane Rzeczypospolitej w trakcie I rozbioru.	Uczeń zna: • daty: 1764, 1768, • żądania konfederatów barskich. Uczeń rozumie: • przyczyny I rozbioru Polski. Uczeń potrafi: • wymienić główne reformy dokonane przez króla krótko po elekcji, • wyjaśnić przyczyny wybuchu konfederacji barskiej.	Uczeń zna: • daty: 1765, 1767, • uchwały sejmu podjęte w 1768 r. Uczeń rozumie: • pojęcia: Familia (Czartoryscy), prawa kardynalne, Szkoła Rycerska, Uczeń potrafi: • wyjaśnić, do czego dążyła rodzina Czartoryskich, • wyjaśnić, w jakim celu została założona Szkoła Rycerska, • przedstawić przebieg sejmu w 1767 r., • wyjaśnić, w jaki sposób zaborcy uzasadniali I rozbiór Polski.	Uczeń zna: • postać: Nikołaja Repnina, Uczeń rozumie: • do czego dążyła Katarzyna II, doprowadzając do utworzenia trzech konfederacji. Uczeń potrafi: • wskazać różnice w dążeniach Familii i władczyni Rosji, • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w wyniku I rozbioru.	Uczeń potrafi: • omówić przebieg konfederacji barskiej, • zanalizować symboliczną wymowę ryciny ukazującej Rzeczpospolitą jako kołacz królewski.
28. Czasy stanisławowskie	Uczeń zna: • ramy chronologiczne czasów stanisławowskich, • cele istnienia KEN. Uczeń rozumie: • pojęcie: Komisja Edukacji Narodowej (KEN).	Uczeń rozumie: • pojęcie: obiady czwartkowe, czasy stanisławowskie. Uczeń potrafi: • wymienić zabytki architektury oświecenia w Polsce, w tym we własnym regionie, • opisać wygląd pałacu	Uczeń zna: • daty: 1765, 1773, • postacie: Tadeusza Rejtana, Hugo Kołłątaja. Uczeń rozumie: • pojęcie: Rada Nieustająca, • przyczyny, które doprowadziły do utworzenia KEN. Uczeń potrafi:	Uczeń zna: • postaci: Juliana Ursyna Niemcewicza, Ignacego Krasickiego, Marcello Bacciarellego, Canaletta. Uczeń rozumie: • pojęcia: klasycyzm. Uczeń potrafi: • przedstawić najważniejsze	Uczeń potrafi: • zanalizować symboliczną wymowę obrazu <i>Rejtan – upadek Polski</i> , • scharakteryzować sytuację gospodarczą Rzeczypospolitej w czasach stanisławowskich, • ocenić czasy

		Na Wodzie w Łazienkach Królewskich.	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności zwołania sejmu rozbiorowego, • scharakteryzować system edukacji w Rzeczypospolitej przed utworzeniem KEN, • scharakteryzować zmiany wprowadzone w systemie edukacji przez KEN. 	dokonania polskiego teatru, literatury, architektury, malarstwa i rzeźby w epoce oświecenia, <ul style="list-style-type: none"> • na przykładzie pałacu Na Wodzie wskazać główne cechy architektury klasycystycznej. 	stanisławowskie.
29. Konstytucja 3 maja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 3 maja 1791, • najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Sejm Wielki (Czteroletni), Ustawa rządowa. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • programy stronnictw politycznych istniejących w Rzeczypospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: stronnictwo królewskie, stronnictwo magnackie, stronnictwo patriotyczne, Straż Praw. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie zmiany wprowadziła Konstytucja 3 maja. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1788, 1788–1792, 1790, • postaci: Stanisława Staszica, Stanisława Małachowskiego, • najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności zwołania sejmu walnego, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do uchwalenia Ustawy rządowej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną Rzeczypospolitej w przededniu Sejmu Wielkiego, • scharakteryzować stosunek Rosji i Prus do Rzeczypospolitej, • porównać ustrój Rzeczypospolitej przed 3 maja 1791 i po tej dacie. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu obrad Sejmu Wielkiego, • ocenić znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby ratowania Rzeczypospolitej.
30. II rozbiór Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1793, • postać: Tadeusza Kościuszki, • państwa uczestniczące w II rozbiórce Polski. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie pojęcia: targowica. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Józefa Poniatowskiego, • miejsca głównych bitew w czasie wojny w obronie Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: konfederacja targowicka (targowica). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić reakcje 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1792, • postać: Ksawerego Branickiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wybuchu wojny w obronie Konstytucji 3 maja, • porównać stosunek sił między armią polską a rosyjską, 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Order Virtuti Militari, • dlaczego część magnatów oraz Katarzyna II dążyli do obalenia Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić postawę magnatów, którzy ogłosili konfederację targowicką, • przedstawić okoliczności zwołania i przebieg sejmu w Grodnie, • ocenić postawę i działalność króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

	ziemie odebrane Rzeczypospolitej w II rozbiórce.	na uchwalenie Konstytucji 3 maja, <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem wojny w obronie Konstytucji 3 maja. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego król przeszedł do obozu konfederatów targowickich. 	do ogłoszenia konfederacji targowickiej, <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w II rozbiórce. 	
31. Upadek Rzeczypospolitej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1794, 1795, • państwa uczestniczące w III rozbiórce Polski, • główne przyczyny upadku Rzeczypospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Naczelnik powstania, insurekcja kościuszkowska (powstanie kościuszkowskie), kosynierzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania kościuszkowskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie polskiego zwycięstwa pod Raławicami, • dlaczego Rzeczypospolita upadła. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego, • wskazać na mapie miejsca związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia Uniwersału połanieckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Uniwersał połaniecki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany patriotów polskich, • dostrzec przyczyny, które zadecydowały o klęsce masowego poboru do wojska. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Antoniego Madalińskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego, • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację w Polsce po II rozbiórce, • rozróżniać wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej.
32. Podboje Napoleona	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Napoleona Bonapartego, • cele polityczne Napoleona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób Napoleon przejął władzę we Francji, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1804, • ramy chronologiczne wojen napoleońskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: blokada kontynentalna, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dyktando, konsulat, konkordat, Kodeks Napoleona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich dyktando przejął władzę we Francji, • przedstawić działalność 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia konstytucji francuskiej z 1795 r., • cel powstania Kodeksu Napoleona. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kampania włoska, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1795, 1796, 1799, 1801, 1805, 1806, 1807, • postanowienia pokoju w Tylży. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między planami Napoleona a relacjami między Francją a innymi

	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie zasięg podbojów dokonanych przez Napoleona. 	<p>miejsca najważniejszych bitew wojen napoleońskich,</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wpływ wojen napoleońskich na pozycję Francji w Europie. 	Napoleona w okresie konsulatu.	<ul style="list-style-type: none"> znaczenie Kodeksu Napoleona dla rozwoju prawa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować rządy dyktatoratu, opisać działalność Napoleona we Włoszech, określić, jak zmieniło się nastawienie części społeczeństwa francuskiego do polityki podbojów Napoleona, wyjaśnić, z czego wynikało negatywne nastawienie do Napoleona wśród innych narodów europejskich. 	<p>krajami Europy.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg wojen napoleońskich, dostrzec zmiany w Europie zachodzące pod wpływem podbojów Napoleona, przedstawić stosunek sił austriacko-rosyjskich i francuskich przed bitwą pod Austerlitz, opowiedzieć o przebiegu bitwy pod Austerlitz, ocenić działania polityczne i wojskowe Napoleona.
33. Po III rozbiórce Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1797, postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić działalność Jana Henryka Dąbrowskiego. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> na czym polegała tragedia Legionów Polskich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób sąsiedzi Rzeczypospolitej usprawiedliwiali swój udział w zaborach, wyjaśnić okoliczności utworzenia Legionów Polskich we Włoszech. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację panującą w poszczególnych zaborach, dostrzec przyczyny zaufania, którym Polacy obdarzyli Napoleona. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację poszczególnych grup społeczeństwa byłej Rzeczypospolitej pod zaborem rosyjskim, pruskim i austriackim, opisać losy Legionów Polskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować stosunek Napoleona do sprawy polskiej, przedstawić okoliczności wkroczenia wojsk francuskich na ziemię polskie.
34. Księstwo	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1807, 1815, 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Wielka Armia. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: sto dni Napoleona. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: bitwa narodów, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1808, 1809,

Warszawskie	<ul style="list-style-type: none"> postać: Józefa Poniatowskiego, okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> powody rozczarowania Polaków Księstwem Warszawskim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie obszar Księstwa Warszawskiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać przejawy zależności i niezależności Księstwa Warszawskiego, wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew wojen napoleońskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> podać podstawowe informacje na temat Księstwa Warszawskiego, wyjaśnić, jak doszło do klęski Napoleona. 	<ul style="list-style-type: none"> z czego wynikała nazwa, jaką Napoleon nadał utworzonemu przez siebie Księstwu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny z Austrią i przedstawić jej przebieg wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Napoleona z Rosją. 	<p>1812, 1813,</p> <ul style="list-style-type: none"> okoliczności, w jakich doszło do szarży polskich żołnierzy pod Somosierrą. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> cel taktyki stosowanej przez Rosjan podczas wojny z Napoleonem, przyczyny klęski wyprawy Napoleona na Rosję. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o bitwach pod Somosierrą i Raszynem, przedstawić przygotowania Francuzów do wyprawy na Rosję, opowiedzieć o przebiegu wyprawy na Rosję, ocenić politykę Napoleona wobec Polaków.
-------------	---	---	--	--	---

Renata Fuławka